

Originál/Source	Překlad/Translation
Novoroční projev prezidenta republiky Václava Havla	New Year's Address by Václav Havel, President of the Czech Republic
Český rozhlas, Česká televize 1. ledna 2003	Czech Television, Czech Radio, January 1, 2003
Milí spoluobčané,	Dear fellow citizens, ladies and gentlemen, friends,
dnes uplynulo deset let od okamžiku, kdy vznikla Česká republika jako samostatný stát.	Today marks the tenth anniversary of the birth of the Czech Republic as an independent state.
Co jejímú vzniku předcházelo?	What preceded these events?
V podstatě tři roky velkého revolučního kvasu, kdy se měnil celý právní systém a obnovovala demokracie, kdy oživaly všechny po desítiletí potlačované svobody, kdy ohromné státní vlastnictví masivně přecházelo do privátních rukou, kdy se téměř ze dne na den objevovaly celé skupiny nových politiků, rodily se nové politické strany, probouzel se opět spolkový život a kdy jsme se - jako politici vesměs začátečníci - narychlo seznamovali s velikostí problémů, které dřímaly pod povrchem předchozích poměrů a jejichž hloubku předtím málokdo z nás dokázal přesně odhadnout.	Three years of political turmoil, when the entire legal system was changed and democracy restored, when freedoms suppressed for decades were being revived, when immense state-owned resources were shifting en masse to private hands, when whole groups of new politicians were emerging overnight, and with them new parties, when civic society was slowly reawakening. In these years, we--a group composed mostly of political beginners--were hastily acknowledging the size of the problems that laid underneath the surface of the previous regime. Only a few of us entered the fray capable of estimating their depth well.
Jako velké téma té doby před námi vyvstala i otázka česko-slovenského soužití, tedy otázka, kterou federalizovaná totalita neřešila, ale naopak obratně zakrývala. Nemá smysl si zapírat, že mnozí z nás, Čechů, tím byli trochu zaskočení, protože po celé generace vyrůstali v podvědomém pocitu, že každá důraznější řeč o slovenské národní svébytnosti v sobě skrývá cosi podezřelého a nebezpečného.	One of the great issues that stood before us was the question of Czecho-Slovak coexistence, a question that the federalized totalitarian state skillfully hid, but did not solve. We cannot deny that many Czechs were a little taken aback by this issue, since for generations we had been growing up with the unconscious feeling that any assertive talk about Slovak national identity was somehow suspect and dangerous.
Problém česko-slovenského soužití jsme se tehdy pokoušeli horečně a občas možná i naivně či neobratně řešit, přičemž jsme zřejmě všichni podléhali iluzi, že jde o čistě technický úkol, to jest lepší přerozdělení kompetencí.	We were frantically--and sometimes perhaps naively and clumsily--trying to solve the problem of Czecho-Slovak coexistence, and at the same time we succumbed to the illusion that it was a purely technical matter, one of a better division of authority.
Celá tehdejší nekonečná série dohadování vyústila nakonec v rozdělení státu. Mělo ohromnou přednost: proběhlo klidně, bez násilí, bez větších konfliktů a bez výraznějších nedořešených důsledků. Což sklidilo obecný respekt, protože tak tomu většinou nebývá. Mělo ale jednu vadu: o tak veledůležitě věci, jako je zánik státu a vznik dvou jiných států, nerozhodli občané v lidovém hlasování, jak by se v demokratických poměrech slušelo, ale uskutečnila se opravdu převážně technicky, téměř jako by šlo jen o nějakou účetní operaci. Snad právě proto byl konec Československa provázen určitou pachutí a podivnými rozpaky. Žádná významnější část občanů tehdy proti rozdělení státu neprotestovala, ale žádná významnější část ho také neoslavovala. Jako by k tomu prostě nebylo co dodat a jako by si veřejnost víceméně oddechla, že to nekonečné a traumatizující dohadování je konečně za námi.	That era's seemingly endless negotiations finally led to the division of Czechoslovakia. It had one great advantage: it proceeded calmly, without violence, major conflicts, or significant unsolved issues. This unusually positive split brought us worldwide respect. But it also had one disadvantage: a matter of such importance as the division of a country into two new ones was not decided by the citizens in a referendum, as would be appropriate in a democratic society. Rather, it was mostly treated as a technical matter, almost as if it were an accounting operation. Perhaps for this reason, the end of Czechoslovakia was accompanied by an unpleasant aftertaste and awkward feelings. No significant part of the citizenry protested the division then, but no significant part celebrated it either. It was as if there was nothing to say, as if the public had more or less breathed a sigh of relief at the endless, traumatizing bargaining finally being behind us.
To všechno je už dávno pryč, patří to do historie, a mně se s odstupem času stále víc zdá, že ať už se to tehdy stalo jakkoli divně, je dobře, že se to stalo. Většina národů musí zřejmě aspoň na chvíli zakusit plnou vlastní státnost, aby pak mohla	All that is now long-gone--is history--and after all this time, I can not help but feel that no matter how queerly it happened then, it is a good thing that it happened. Evidently, most peoples must taste full statehood for at least a while in order to

<p>dobře spolupracovat s jinými. Češi a Slováci jsou si dnes možná bližší, než kdy dosud, není mezi nimi žádná vzájemná trpkost, spojují je společné cíle: účastnit se naplno světových i evropských integračních procesů a ve vlastním zájmu se postupně zříkat něčeho ze suverenity vlastního státu ve prospěch svého rostoucího vlivu na život celků daleko větších a mocnějších. Žijeme ve veskrze propojeném světě a držíme se - Češi a Slováci - za ruce při svém pohybu po tomto novém terénu. A to je samozřejmě nejdůležitější.</p>	<p>learn to cooperate with others. Czechs and Slovaks may be closer today than ever before. There is no animosity, and they are united in their goals: to fully participate in the European and global integration processes and, in their own interest, to gradually forsake some of their countries' sovereignty in favor of increasing influence in the life of communities vastly larger and more powerful than countries are. We live in an interconnected world, and we--Czechs and Slovaks--walk hand in hand in it. And that, of course, is what is most important.</p>
<p>Bude asi na místě, když dnes znovu připomenu, co dobrého se za těch deset let od vzniku České republiky stalo. Tím spíš, že většina z nás si to už ani neuvědomuje.</p>	<p>I think it will be appropriate for me today to recall the positive things that have happened during the ten years since the emergence of the Czech Republic--especially since most of us no longer even notice them.</p>
<p>Především: svět v nás už dávno nevidí jen nějaký zbytek zrušeného státu, jehož existenci či smysl je dost těžké pochopit. Naopak: jsme dnes důvěryhodnou a respektovanou evropskou demokracií, kam cizí politici, podnikatelé, umělci a turisté rádi jezdí, která je členem mnoha důležitých mezinárodních organizací a vyznačuje se značnou vnitřní stabilitou i tvůrčím potenciálem svých občanů.</p>	<p>First and foremost: the world has long ceased to see us as a left-over of some divided country, whose existence or purpose is hard to understand. On the contrary: today, we are a trustworthy and respected European democracy that attracts foreign politicians, businessmen, artists, and tourists alike, engages as a member in many important international organizations, and boasts stability in its politics and creative potential in its citizens.</p>
<p>Jsme navíc státem pevně bezpečnostně zakotveným, vlastně nejpevněji a nejlépe za celou dlouhou dobu historie české státnosti. Mluvím o našem členství v Severoatlantické alianci. Naše armáda, hlavně díky svým zahraničním misím a dovednostem některých svých jednotek, má přitom mezi spojenci velmi dobré jméno.</p>	<p>We are also very well-secured. In fact, we are better-secured than we have been in the entire long history of Czech statehood. I am referring, of course, to our membership in the North Atlantic Treaty Organization. Meanwhile our army, thanks to its foreign missions and the skillfulness of certain of its units, has a very good name among our allies.</p>
<p>Zvykli jsme si na nově nabyté svobody a plně jich využíváme, upevňujeme demokratický politický řád a rozvíjíme naši mladou tržní ekonomiku. Tu úspěšněji, tu méně úspěšně se pokoušíme zápasit se všemi nedobrymi průvodními jevy naší transformace, od organizovaného zločinu, korupce či občasných projevů netolerance k lidem jiného etnického původu až k velké hospodářské kriminalitě jako té horší odpovědi na pokušení, jimiž byla privatizace provázena.</p>	<p>We have become used to newly-won freedoms and are using them to the fullest; we are strengthening the democratic order and developing our young market economy. Sometimes with more success and sometimes with less, we are trying to fight all the side effects of our transformation, from organized crime to corruption to episodic intolerance toward ethnic minorities to rampant white-collar crime, a common ill response to the temptation inherent in Czech privatization.</p>
<p>Co je ale podstatné: dorůstají nové generace, generace lidí, kteří nabývali rozum už ve svobodě, a nejsou tudíž zdeformováni životem v komunismu, lidé, kteří nové poměry přijímají už jako samozřejmost. Bylo by skvělé, kdyby jejich vstup do různých oblastí veřejného života vedl k tomu, že se budeme stále věcněji, důkladněji a bez předsudků zabývat vlastní minulostí, bez jejíž otevřené reflexe nemůžeme být dobře sami sebou, a že se budeme stále úspěšněji rozcházet s mnoha nedobrymi následky zhoubného díla, jež předchozí režim napáchal v našich duších.</p>	<p>The most important thing, however, is that new generations are maturing, generations of people who grew up free and are not deformed by life under communist rule. These are the first Czechs of our times who inherently consider freedom normal and natural. It would be great if the breaking through of these people into various parts of public life leads to our society more factually, thoroughly and impartially examining its past, without whose reflection we cannot be ourselves. I also hope it will lead to our successfully parting with many ill consequences of the work of destruction the communist regime wreaked upon our souls.</p>
<p>Vážení přátelé,</p>	
<p>rok, který včera skončil, nám asi nesplyne nerozlišitelně s těmi, které mu předcházely, protože nám přinesl několik důležitých změn a událostí, na něž nelze zapomenout a z</p>	<p>The year that ended yesterday will most likely not be just one more year for us, because it has brought us several unforgettable changes and events, out of which we should</p>

nichž je opět třeba vyvodit či získat to nejlepší, co z nich vyvodit či získat lze.	deduce and gain as much as we can.
Byl to především rok několikerých voleb. Můžeme si stýskat nad malou účastí voličů i nad lecčím jiným, ale jedno popřít nemůžeme: tyto volby ukázaly, že vedle těch, pro něž je politika především účelovým manévrováním ve sféře moci a moc sama jen kořistí k rozdělení, mohou v ní působit i lidé otevření, ochotní naslouchat jiným, zkrátka ti, kteří vracejí správě věcí veřejných její nejvlastnější smysl. A to nám dává novou naději.	It was a year of several elections. We can complain at the small number of voters and other problems, but we cannot deny one thing: these elections have shown that politics need not be the domain solely of people for whom it is primarily about single-mindedly maneuvering in the sphere of power, and power itself but loot to apportion. There is also room in politics for people who are open, willing to listen to others, those who understand and prove the forgotten truth that public administration is about the public. And this gives us new hope.
Uplynulý rok byl zároveň rokem, kdy se spojenecká aliance, jejíž jsme členy, sešla na svém vrcholném zasedání poprvé za bývalou železnou oponou právě u nás, v Praze. Toto zasedání bylo, jak víte, velmi úspěšné a mělo téměř převratný význam: rozhodlo o dalších důležitých krocích k proměně Aliance v organizaci schopnou čelit zcela novému spektru hrozeb a připravenou obepínat celou Evropu, nikoli přijímat jen některé. Zároveň toto zasedání jasně připomnělo, že úkolem Aliance není sloužit především politikům, generálům a výrobcům zbraní, ale naopak chránit všechny občany a sloužit obecné bezpečnosti, míru a lidským svobodám. Nemusím zajisté zdůrazňovat, jak se toto vše - byť možná zvolna a nepřímou - obrátí v náš prospěch: vždyť jsme dodali Praze opět autoritu města, v němž se píše historie!	Last year was also a year during which NATO, of which we are a member, met for the first time behind the former Iron Curtain--here in Prague. This Summit was, as you know, very successful and of almost ground-breaking importance: it decided on further important steps in the Alliance's transformation into an organization capable of facing a whole new set of threats and prepared to include all of Europe, not only certain of its countries. The Summit also clearly reminded us that the Alliance's goals are not to serve politicians, generals and arms producers, but to protect all citizens and serve the purpose of general security, peace, and personal freedom. I hope I do not have to remind you that all of this will turn to our benefit, even though it may do so slowly and indirectly: we have once again instilled Prague with the authority due any city where history is written!
Neméně důležitá věc se loni stala krátce po tomto zasedání: naše mnohaleté úsilí bylo korunováno úspěchem a my jsme byli - spolu s devíti dalšími evropskými zeměmi - přizváni do Evropské unie. Díky tomu máme šanci přímo se podílet na historicky prvním pokusu Evropy založit svůj vnitřní pořádek na principu vzájemné rovnosti, společného sdílení demokratických hodnot a respektu k vůli všech svých součástí. Evropská unie nejsou samozřejmě jen solidární dotace bohatších chudším, i když i to má svůj význam: bezpočtukrát jsem se o tom přesvědčil, když jsem měl možnost všimnout si dynamického rozvoje zemí, které v době svého přijetí také nebyly nejbohatší. Evropská unie je ale především velkorysým projektem mírového soužití na našem kontinentě a jeho mírového soužití s jinými částmi světa, tedy projektem, který by měl definitivně ukončit dvoutisíciletou éru válek, konfliktů, vytváření zájmových sfér, zbabělých kompromisů se zlem a bojů o nadvládu mocnějších nad slabšími, včetně Evropy nad světem. Pevně věřím, že referendum o našem přijetí se bude v tomto roce těšit velkému zájmu občanů, kteří si uvědomí dosah svého rozhodnutí.	Another, no less important thing happened last year not long after the Summit: our long efforts were crowned with success and we were--together with nine other European countries--invited into the European Union. This will give us a chance to participate in the historic first attempt of Europe to base its order on the principles of equality, sharing of democratic values, and respect for the wishes of all of its parts. The European Union is not just about subsidies provided out of solidarity by the rich to the poor, even though this is important too: I was personally convinced of the importance of this aspect when I had the opportunity to observe the dynamic development of countries that were far from rich at the time of their accession. The European Union is a broad-minded project for our continent's nations to peacefully coexist among themselves and with other parts of the world. It should finally end a two-thousand-year era of wars, conflicts, spheres of influence, cowardly compromises with evil and struggles for the dominance of the strong over the weak, including that of Europe over the rest of the world. I hope that this year's referendum on our EU membership will meet with great interest among citizens, and that they will realize the reach of their decision.
Uplynulý rok nám přinesl ovšem i jednu velikou, dosud nám v tomto rozsahu téměř neznámou zkoušku: povodně. Velké uznání a dík patří všem, kteří zachraňovali lidské životy a majetek lidí, jakož i všem, kteří pomáhali odstraňovat ničivé následky povodní a kteří na tuto pomoc přispívali. Spousta z	The past year also brought us one large test: floods. I would like to thank to all who were out there saving human lives and property, those who helped to remedy the devastating effects of the floods, and those who sponsored these activities. Many of us lost everything, including homes built over many years;

<p>nás ztratila mnoho, včetně po léta budovaných domovů, mnoho ztratila i společnost jako celek poničenými památkami či archivy. Ale zároveň se ukázalo něco nesmírně důležitého: když jde do tuhého, umíme tvořivě a pohotově spolupracovat a jsme schopni velké solidarity. Není tedy pravda, že žijeme v jakémsi eldorádu sobců. Ve společnosti je silná vůle k dobrým činům. Jde jen o to uvolňovat ji i tehdy, kdy nestojíme tvář v tvář katastrofě, a systematicky vytvářet klima, které jí bude přát.</p>	<p>society lost many historical buildings and archives. The floods have also shown something else: in tough times, we can creatively and readily cooperate and are capable of great solidarity. Thus we can be sure: our country is no El Dorado for the selfish--our society is full of drive for acts of good will. The only complications lie in helping to release this pent-up drive even in times when we are not standing face to face with catastrophe, and systematically creating a friendly climate for it--one that is charitable towards the charitable.</p>
<p>Ale nejen to: podobně jako povodně v roce 1997, jsou i ty loňské významnou a svým způsobem varovnou zkušeností pro všechny, kdo pečují o naši krajinu, o lesní a vodní hospodářství, o urbanistickou podobu lidského osídlení, jakož i pro politiky, samosprávu a podniky, kteří by jim měli vytvářet nejrozumnější podmínky k práci, i za cenu, že by dlouhodobému zájmu museli obětovat leccos ze zájmu okamžitého. Nejnovější vědecké poznatky a technické možnosti bychom měli pokorně skloubit s praktickými zkušenostmi našich předků, kteří si je po tisíciletí předávali a kteří se možná méně trápili otázkou, proč je něco lepší tak či onak, ale o to víc respektovali to, co se prostě jako lepší osvědčilo. Bylo by prostě velmi dobré, kdyby nám tyto povodně pomohly lépe chápat, že nejsme pány světa, kosmu, zeměkoule a přírody, ale jen jejich součástmi, které by měly dobře vážit, kde jsou hranice jejich zásahů do toho, co je obklopuje a bez čeho by nemohly vůbec být, totiž kde se služba krátkodobému a spočitatelnému prospěchu proměňuje v dlouhodobou a někdy i nenapravitelnou zkázu, jejíž neblahé důsledky už nikdy nikdo nespočítá.</p>	<p>Similarly to the floods in 1997, last year's disaster is a significant warning for all who manage our natural landscape, forests, waters, and the landscapes of our towns and cities, as well as for politicians, public authorities, and companies, who all should create the best conditions for these people's work, even if that means sacrificing some short-term gain to long-term interests. We should humbly meld the latest scientific developments and technological possibilities with the practical experience of our predecessors, who handed such experience from generation to generation for thousands of years. They perhaps spent less time contemplating why one thing is better than another, but all the more simply respected whatever was proven as being better. It would be good if the floods helped us to understand that we are not the masters of the world, the universe, our planet and nature, but are only a part of them. We should carefully contemplate: where are the boundaries of our interventions into our surroundings, without which we could not exist? When does short-term and calculable profit become long-term and sometimes irrecoverable damage, whose effects can not be calculated?</p>
<p>Milí spoluobčané,</p>	
<p>když jsem hovořil o rozdělení Československa jako o technické operaci, nabízel se otázka po tom, o čem tehdy bylo tak málo řeči: totiž po ideji našeho státu.</p> <p>Nejsem si jist, zda Česká republika má nějakou svou zvláštní ideu, kterou lze jen tak říct nebo dokonce vyhlásit. Jsem si však jist, že mnoho velkých mužů a žen naší historie různým způsobem formulovalo soubor moudrých principů vzájemného soužití, k nimž je dobré se vždy znovu vracet, které je třeba si připomínat, rozvíjet, šířit či promítat do svých životů a do své práce. K těmto principům patří odpovědnost nejen za sebe a k sobě, ale i za své spoluobčany a k nim, nejen za svou obec či stát a k nim, ale i za širší lidská společenství a k těmto společenstvím. Česká otázka je otázkou lidskou, říkával Masaryk. Myslím, že nemusíme mluvit v každé větě o národu či národních zájmech, ale o to víc bychom se měli zabývat svými bližními, ať už v naší ulici či kdesi na druhém konci světa. Ano, našim národním zájmům vsuktu asi nejlépe posloužíme, když se prostě budeme dobře chovat k sobě navzájem, k zemi, kterou obýváme, jakož i k jiným národům, a když budeme nepředpojatě přemýšlet o lidské historii, lidském údělu i lidském poslání na tomto světě. Kéž by tedy pokora, zájem o druhé, lidská odpovědnost, smysl pro spravedlnost a solidarita byly tím, co lze nazvat ideou českého státu!</p>	<p>When I spoke of the division of Czechoslovakia as a technical operation, a question so little spoken of in those times struck my mind: upon what ideas does the Czech state rest?</p> <p>I am not certain whether the Czech Republic has its own special, fundamental ideas that could be named, let alone proclaimed. But I am certain that many great men and women of our history formulated a set of wise principles of coexistence to which we should always return, which should be remembered, built upon, propagated and reflected into our lives and our work. These principles include responsibility not only for oneself and to oneself, but also for and to one's fellow citizens, not only for and to a community or country, but also for and to the broader human society. "The Czech issue is the human issue," said the first President of Czechoslovakia, T. G. Masaryk. I thus think that we do not have to use the words nation, or national interest in every sentence, but that we should concentrate instead on our neighbors, be they on our street or on the other side of the world. Yes, I am indeed saying that we will serve our national interests best if we simply treat each other well, treat the country we live in well, treat other nations well, and think of human history, human fate and our human mission in this world without prejudices. May humility, interest in others, responsibility for mankind, and a sense of justice and solidarity be that which can be called ideas underlying the</p>

	Czech state!
Dámy a pánové,	
demokratický vývoj v naší zemi je nezvratný. To ale neznamená, že naše úkoly končí. Znovu a znovu je třeba si připomínat, že demokracie nespočívá jen v určité struktuře institucí, ale též v duchu, lidském obsahu, smyslu a ideálech, jimž má tato struktura sloužit. V našem případě to mimo jiné znamená, že je třeba znovu a znovu stavět hráze bezohlednosti skryté za praporem tvorby zisku či pokusům vyvolávat v lidech strach ze svobodného projevu či svobodného sdružování, a znovu a znovu je třeba posilovat autoritu a nezávislost policie a justice, těchto praktických garantů spravedlnosti. Různá bratrstva lidí vždy připravených se obrátit obohacovat na úkor ostatních a usilovat přitom o beztrestnost či dokonce politické krytí bohužel stále existují. Nesmíme tomu jen odevzdaně přihlížet!	Our country's democratic development is irrevocable. That said, our work is not over. We must remind ourselves over and over that democracy is not just a certain institutional structure, but also a spirit, a human capacity, a purpose, and an ideal. The structure exists to serve these. In our case this means, among other things, that we must repeatedly build dams against ruthlessness claiming merely to be a search for profit and against attempts to inculcate fear of the freedoms of speech and assembly. Repeatedly, the authority and independence of the police and the judiciary, those practical guarantees of justice, must be strengthened. Unfortunately, there are still associations of people always ready to skillfully enrich themselves at other people's cost and to seek immunity or even political cover. We cannot just passively watch this!
Náš Parlament bude brzy volit nového prezidenta republiky. Věřím, že se jím stane člověk moudrý, otevřený a odpovědný, který bude tvořivým partnerem politické reprezentace vzešlé z nedávných voleb a v němž budou všichni občané dobré vůle spatřovat svého spojence.	The parliament will soon vote for the new president of the Czech Republic. I trust that the new president will be a wise, open-minded, and responsible person, a creative partner to the political representation arising from the recent elections, one in whom all law-abiding citizens will see their ally.
Volba jednoho činitele státu, jakkoli se shodou okolností dnes stává velmi důležitou, není ale tím nejdůležitějším, co je před námi. Bez podpory občanů ani sebelepší prezident toho moc nezmůže. Přesně to jsem ostatně říkal před třinácti lety ve svém prvním novoročním projevu a dnes - kdy k vám mluvím na Nový rok naposledy - mi nezbývá, než to opakovat.	The election of one of the state's representatives, however important it may be at the moment due to its context, is not the most important thing before us. Not even the best president can do much without support from citizens. I said exactly that thirteen years ago in my first New Year's address and today--as I speak to you on New Year's Day for the last time--I can not help but repeat it.
Vážení spoluobčané, milí přátelé,	
kéž by tato země byla už natrvalo a stále zřetelněji hezkým a slušným domovem nás všech, kéž bychom na ni mohli být stále hrdější!	May this country finally, permanently, and more and more distinctly be a fine and respectable home for all of us; may we be more and more proud of it!
Přeji vám všechno dobré v roce 2003 i v celém vašem budoucím životě!	I wish you success in 2003 and in your entire life!